

Societat de Química de Catalunya

CRONICA

Degut a l'ingrés de la "Societat de Química de Catalunya" dintre de la nova "Societat Catalana de Ciències Físiques, Químiques i Matemàtiques", aquesta secció serà substituïda, en el successiu, per la Crònica de la nova entitat que sota el patronatge de l'Institut d'Estudis Catalans acaba de constituir-se.

Des d'aquestes pàgines, on havíem reportat sempre amb gust les activitats de la "Societat de Química de Catalunya", dedicarem a l'agrupament que l'ha absorbida, la mateixa atenció i col·laboració sincera.

Conferència a càrrec del : Sr. Uthhoff :

El dia 1 de desembre, i al local social, tingué lloc la reunió científica anunciada oportunament. El Sr. UTHOFF parlà sobre l'aprofitament dels residus de joieria i indústria que contenen metalls preciosos. En acabar el conferenciant s'establí una molt animada discussió sobre diversos punts del seu treball, en la qual intervingueren d'una manera especial, els senyors Dr. ESTALELLA, GARRIGA, SOLER i FERRER. En la pròxima edició donarem un resum de la interessant conferència.

Consell General

Tingué lloc el dia 15 de desembre, a les 10 del vespre, presidint el Sr. PEYPOCH, amb els senyors JULIA, SALA CATALA, UTHOFF i HERNANDEZ, del Consell Directiu.

El Secretari Sr. SALA CATALA, llegí l'acta de la Junta General anterior, que fou aprovada. Després, el mateix Secretari donà lectura a la Memòria del curs 1930-31, en la que es féu història de la marxa de la Societat, donant compte de tots els actes celebrats, que no detallem per haver estat ja consignats a CIENCIA, i palesant la importància adquirida des de la seva fundació gràcies a l'interès que tots els socis li han dispensat.

El Sr. Julià, tresorer, llegí l'estat de comptes que, resumit, és el següent:

Ingressos des de la fundació fins a la data	5,683'30	Ptes.
Despeses en el mateix període	5,494'95	"
Existència en Caixa	188'35	Ptes.

El Sr. PEYPOCH exposà el projecte del Consell Directiu de fusionar la "Societat de Química de Catalunya" amb la naixent "Societat Catalana de Ciències Físiques, Químiques i Matemàtiques", filial de l'Institut d'Estudis Catalans, segons ja s'exposà en el número 42 d'aquesta Revista. Després d'explicar les gestions preliminars portades a terme i els acords provisionals presos, exposaren diversos assistents llur

punt de vista sobre aquesta qüestió i, finalment, foren acordats per unanimitat els següents punts:

1. Concedir un vot de confiança al Consell Directiu per dissoldre la "Societat de Química de Catalunya" sense necessitat de convocar nova Junta General.

2. Reelegir en llurs càrrecs, fins a la dissolució de la Societat, els individus del Consell Directiu, que estatutàriament cessaven en llurs funcions.

*CRONICA DE LA SOCIETAT CATALANA DE CIENCIES FISIQVES,
QUIMIQUES I MATEMATIQUES*

Tal com estava anunciat, el dia 11 de gener, a les set de la tarda, tingué lloc, a l'Institut d'Estudis Catalans, la sessió de constitució d'aquesta nova Entitat.

Presidí la reunió el Dr. Josep ESTALELLA, qui exposà l'actuació del Comitè Organitzador fins aquell moment. Llegit, pel Sr. GASSIOT I LLORENS el projecte d'Estatuts, foren aprovats per unanimitat.

Després d'un canvi d'impressions entre tots els reunits, fou nomenada per aclamació, la següent Junta de Govern:

President: Dr. J. ESTALELLA.

Vicepresidents: Els Srs. Dr. Marian FAURA, Bonaventura BASSEGODA i Ramon PEYPOCH.

Secretari: Sr. Josep GASSIOT.

Tresorer: Sr. Angel JULIÀ I SAURÍ.

Director de Publicacions: Sr. E. RUIZ i PONSETÍ.

També foren elegits els senyors que s'esmenten a continuació, per a formar les Juntes Directives que han de regir cada una de les Seccions:

Secció 1.ª.—*Física i Química:*

Director: Sr. Ramon PEYPOCH.

Secretari d'actes: Sr. F. SALA I CATALA.

Secretari redactor: Sr. Francesc HERNÁNDEZ.

Secció 2.ª.—*Enginyeria i Matemàtiques.*

Director: Sr. Bonaventura BASSEGODA.

Secretari d'actes: Sr. Antoni MUNNÉ.

Secretari redactor: Sr. Antidi LAYRET.

Secció 3.ª.—*Geofísica, Astronomia i Meteorologia.*

Director: Sr. Dr. Marian FAURA.

Secretari d'actes: Sr. J. BALTÀ.

Secretari redactor: Sr. Joaquim FEBRER.

No existint actualment lloc a l'edifici que ocupa l'Institut d'Estudis Catalans al carrer del Bisbe per a la Societat, s'acordà, mentre no estigui en condicions l'edifici de l'Hospital de la Santa Creu, on serà traslladat, que la secció primera es reuneixi

a l'estatge de l'Acadèmia i Laboratori de Ciències Mèdiques, Llúria, 7; la segona, al local de l'Associació d'Enginyers Industrials a la Via Layetana, ofert per l'esmentada Associació; la tercera, al local del Servei Meteorològic de Catalunya, Universitat Industrial, Urgell, 187, ofert pel director Sr. FONTSERÉ.

Les reunions tindran lloc: el primer dimarts de cada mes, per a reunions de Junes Directives; el segon dimarts, es reunirà la primera secció, i en el tercer i quart ho efectuaran les seccions segona i tercera respectivament.

LA INAUGURACIÓ OFICIAL DE LA SOCIETAT CATALANA DE CIÈNCIES FÍSQUES, QUÍMIQUES I MATEMÀTIQUES

Diuenge, dia 17 de gener, al matí, va tenir lloc, tal com era anunciat, la inauguració oficial de la Societat Catalana de Ciències Físiques, Químiques i Matemàtiques, nova entitat filial de l'Institut d'Estudis Catalans. L'acte es celebrà a la Sala de la Casa de Convalescència, que serà secretaria de l'Institut d'Estudis Catalans.

Fou presidit pel president de la Generalitat, acompanyat dels senyors Pere COROMINES, president de la Secció de Ciències i de torn de l'Institut; PUIG I CADAFALCH; SERRA HUNTER; August Pi I SUNYER; BOFILL I PICHOT; Conseller de Cultura de la Generalitat, senyor GASSOL; CASSADES I GRAMATXES; doctor PUJIULA, i Josep ESTALELLA, primer president de la "Societat Catalana de Ciències Físiques, Químiques i Matemàtiques".

A l'acte assistiren destacades representacions d'entitats i corporacions científiques de Barcelona. Recordem, entre el públic que omplia la sala, els membres de l'Institut, senyors SEGALÀ, ALÒS, JARDÍ I BOLÓS, i els senyors VALLS I TABERNER, de l'Arxiu de la Corona d'Aragó; AGELL, de la Cambra d'Indústries Químiques i Amics de la Instrucció; COLL I RODÉS, de l'Acadèmia de Jurisprudència; TORROJA, de l'Acadèmia de Ciències; BELLIDO, de l'Institut de Fisiologia; BASSEGODA, de l'Escola d'Arquitectura; PEYPOCH, JULIÀ, RUIZ PONSETÍ, FAURA, Pere BOHIGUES, de l'Escola de Bibliotecàries, i els professors de l'Institut Escola, senyors RAS, BAGUER I CANDEL VILA.

Oberta la sessió pel senyor Macià, prengué la paraula el president de la Secció de Ciències de l'Institut, senyor Pere COROMINES.

Començà fent constar que l'acte que s'estava celebrant era el primer de l'Institut d'Estudis Catalans en l'any jubilar de les seves bodes d'argent. En el mes de maig d'enguany—digué—farà vint-i-cinc anys que la Diputació creava aquest Institut. Dels membres que aleshores foren nomenats en queden només cinc; quatre entre nosaltres: RUBIÓ I LLUCH, PUIG I CADAFALCH, MASSÓ I TORRENTS, i el que us adreça la paraula. Absent a l'estranger, hi ha Josep PIJOAN, secretari de l'Institut, que se n'allunyà al cap de poc d'ésser creat.

L'orador recorda la creació de la Secció de Ciències l'any 1911, i explica les finalitats que li foren assignades. Fa un esboç del treball realitzat, el qual no ha pogut seguir el ritme de les realitzacions en altres branques de l'activitat intel·lectual catalana, perquè és un procés natural que els estudis de les ciències físiques, químiques i matemàtiques no arribin a la plenitud fins que altres manifestacions, com la filologia, la literatura, l'art, les mateixes ciències naturals, l'han acollida. En aquelles dis-

ciplines els fruits no es recullen sinó després de recórrer el camí lentament i amb gran esforç. En el camp científic no són possibles els autodidactes que en el primer moment d'inspiració són capaços d'escriure *l'Oda a la Pàtria*.

En la tasca que li escaigué d'emprendre a aquesta Secció de Ciències, calia recomençar-ho tot de bell nou, començant pel sistema filosòfic que sotmetés aquella ciència a una disciplina metòdica. Unicament així és possible que la terra sigui disposada per a donar els millors fruits. Calia, també, i això s'ha fet d'una manera esplèndida, que l'idioma català retrobés la fixesa de les llengües vives.

El senyor COROMINES continuà dient que si bé era cert que es podia fer més—cal, sobretot, no oblidar la persecució sòrdida que els set anys de Dictadura feren objecte a l'Institut—no es podien qualificar els anys passats d'estèrils. L'intent fou de suplir amb els organismes de l'Institut l'organització deficient que l'Estat tenia a Catalunya en el ram científic.

Si girem la vista enrera—prosseguí—veiem, en relació amb la Secció de Ciències, la fundació de la Societat Catalana de Biologia i la Institució Catalana d'Història Natural, el Servei Meteorològic, que ha assolit ja categoria internacional, i el Laboratori de Psicologia, que, com es recordarà, fou víctima d'una de les primeres escoceses dictatorials.

Assenyala les dificultats que s'oposaven a la realització d'aquesta vasta obra; la limitació de mitjans econòmics, l'escassetat de personal preparat, etc. Sobretot, mancava a Catalunya una disciplina científica.

Avui, però, la tasca realitzada i l'existència de les filials de l'Institut abans afluïdes, permet de considerar superades aquelles dificultats. Entre aquestes filials de l'Institut quedava un clar. I aquest és el que ve a omplir la "Societat Catalana de Ciències Físiques, Químiques i Matemàtiques", que avui és presentada. Aquesta nova fillola de l'Institut ja neix forta, perquè es nodreix d'altres entitats preexistents.

El senyor COROMINES fa constar que en la constitució de la nova entitat s'havia procurat que permetés l'entrada entre els seus elements, des de l'enginyer fins a l'home que especulés en matemàtiques més pures. Les activitats de la "Societat Catalana de Ciències" es podran moure en un pla completament lliure. Aquesta és la doctrina que ha establert l'Institut d'Estudis Catalans pel que es refereix a l'organització de les seves institucions científiques. Unicament els imposa que utilitzin la llengua catalana en totes les publicacions i reunions, i que sotmetin a l'examen previ de la Secció de Ciències aquelles mateixes publicacions, per tal de comprovar si veritablement tenen una finalitat científica.

L'orador acabà el seu discurs donant per constituïda la "Societat Catalana de Ciències Físiques, Químiques i Matemàtiques", i congratulant-se de celebrar la seva sessió inaugural amb aquell aplec de persones tan valuoses com representatives.

El seu parlament fou llargament aplaudit.

A continuació féu ús de la paraula el senyor Josep ESTALELLA, president de la nova entitat, el qual es referí en el seu discurs a "L'evolució de les societats científiques".

El senyor ESTALELLA començà exposant una breu història de les Societats científiques de Catalunya, i, especialment, de Barcelona, durant el segle XIX.

Compara la seva evolució amb la de les agrupacions d'altres països i assenyala com sempre les societats conreadores de la Història Natural són les que han assolit un descabdellament més fàcil, gràcies a què per a investigar en botànica, en geologia i

zoologia és la Naturalesa mateixa la que ofereix el més gran laboratori. També a Catalunya veiem com una entitat científica que compta amb trenta anys d'existència, és la Institució Catalana d'Història Natural.

Encara que això representi apartar-me una mica del tema—diu—he de fer una remarca, puix que considero que té influència sobre les possibilitats d'existència d'entitats científiques a Catalunya i l'amplitud de llur treball.

A Espanya, oficialment, consta que hi ha diverses Universitats; però, de fet, només n'hi ha una, la de Madrid, que és la que es reserva l'atorgació de doctorats. Les altres són sucursals. Una sucursal és, també, la de Barcelona, i això fa que tots els esforços veritablement científics dels estudiants nodreixin les societats científiques madrilenyes. Caldrà que amb l'Estatut això no pugui succeir i que la nostra Universitat sigui una veritable Universitat, la Universitat pròpia.

Justifica l'amplitud de disciplines de la "Societat Catalana de Ciències Físiques, Químiques i Matemàtiques" perquè, en reduir la seva influència a Catalunya, cal enfortir-la, donant-li un major camp d'activitats, per tal que pugui aplegar un més gran nombre de col·laboradors.

Diu que considera una marrada en el camí que les Acadèmies—aristocràcia o selecció de la Ciència—precedeixen les societats científiques.

Les Acadèmies, amb bona lògica, haurien, com les aristocràcies, de formar-se per selecció entre la democràcia—que en aquest cas està representada per les Societats. Però per a això cal donar una major força a les Societats, les quals han d'ésser obertes, i nodrir-se de la democràcia de la Ciència.

Marcà les diferències entre els treballs de Laboratori a principis de segle i els d'ara, i els dominis actuals de les investigacions sistematitzades.

Tots aquests inconvenients o, diguem-ne problemes, ens els presenta pel caire més favorable el bell gest de l'Institut d'Estudis Catalans, volent aplegar a l'entorn de les societats científiques catalanes els veritables investigadors.

L'investigador isolat, a causa dels nous sistemes de treball que s'imposen, es va fent impossible. D'ací que els agrupaments com els que avui inaugurarem siguin imprescindibles si es vol fer tasca sèriament científica.

El gest de l'Institut d'Estudis Catalans, en aplegar-nos i donar les possibilitats perquè la nostra Societat pugui nodrir-se de tots els veritables treballadors científics, ens assenyala una obra que farem els possibles per complir. Serem una filial més que procurarà seguir les directives que se'ns assenyalen.

I permeteu que recordi, per acabar, aquella comparança que dies enrera feia davant els amics de la nova Societat. Jo veia l'Institut com una columna granítica, de fonament incommovible, que sosté la gran obra cultural de Catalunya, i al voltant d'ella enrotllem avui un sarment que volem conrear per tal que doni nombrosos fruits ubèrrims.

El senyor ESTALELLA fou molt aplaudit pel seu parlament. Tot seguit el senyor president donà per clos l'acte.

Els assistents visitaren a continuació, acompanyats dels membres de l'Institut, les dependències de l'antic Hospital de la Santa Creu, en les quals, com se sap, quedarà instal·lat, tan aviat com estiguin enllestits els treballs d'acondicionament, l'Institut d'Estudis Catalans.

Sessions del mes de febrer Per al mes de febrer, hi han anunciades les següents sessions científiques:

Secció de Física i Química.—Dia 9, a les deu del vespre, a l'Acadèmia i Laboratori de Ciències Mèdiques de Catalunya (Llúria, 7). Tema: *Fabricació de l'Alumini*. Ponent: JAUME FORCH I CAMPS.

Secció de Matemàtiques i Enginyeria.—Dia 16, a tres quarts de deu del vespre, a l'Associació d'Arquitectes de Catalunya (Corts, 563). Tema: *Fenòmens de Ressonància en les Construccions*. Ponent: BONAVENTURA BASSEGODA MUSTÉ.

Secció de Meteorologia, Astronomia i Geofísica.—Dia 23, a les set de la tarda, en el Servei Meteorològic de Catalunya (Urgell, 187). Tema: *Els Paràsits Atmosfèrics en Meteorologia*. (Treballs de Rothe, Bureau, Lugeon, Watson, Wat, etc.). Ponent: JOSEP BALTA ELIES.